

Herkenning van exotische meervallen

In Nederland komen naast de inheemse Europese meerval ook verschillende uitheemse meervallen voor. De bruine en zwarte dwergmeerval zijn al aan het begin van de 20e eeuw (1905) geïntroduceerd en hebben zich hier weten te handhaven. Sinds 2022 staat de zwarte dwergmeerval op de Unielijst van invasieve exoten. Daarnaast worden sporadisch nog twee meervallen aangetroffen: de eveneens uit Noord-Amerika afkomstige kanaalmeerval en de Afrikaanse meerval.

Het herkennen van deze soorten is niet altijd eenvoudig. Vooral de zwarte en bruine dwergmeerval lijken sterk op elkaar, waardoor ze vaak worden verward. Daarom heeft RAVON een nieuwe herkenningkaart gemaakt. Hierop staan alle in Nederland voorkomende meervallen én de qua lichaamsbouw enigszins gelijkende kwabaal. De kaart bevat een determinatiesleutel en per soort de belangrijkste, in het veld bruikbare, kenmerken. Duidelijke foto's ondersteunen de determinatie. Het gebruik van dikker papier met een speciale waterafstotende coating maakt de kaart extra geschikt voor in het veld. Zo draagt de kaart bij aan het vergroten van de betrouwbaarheid en kwaliteit van de verzamelde gegevens en stimuleert zij het veldonderzoek naar exotische vissen.

Jelger Herder

Herkenningkaart meervallen en kwabaal

Deze herkenningkaart biedt hulp bij de determinatie van de in Nederland voorkomende inheemse en uitheemse meervallen en de gelijkende kwabaal. Gebruik de determinatiesleutel, kijk vervolgens bij de soort zelf naar de onderscheidende en aanvullende kenmerken en maak eventueel foto's ter ondersteuning.

Determinatiesleutel

- 1 één bekladraad → kwabaal
zes bekladraads → Europese meerval
naar stap 2
- 2 geen vetvijn → Afrikaanse meerval
vetvijn → naar stap 3
- 3 gevorkte staart → kanaalmeerval
naar stap 4, zie achterzijde

Kwabaal (*Lota lota*)

Kenmerken

- 1 bekladraad op de kin
- Lange anaalvijn
- Twee rugvinnen
- Langgerekt lichaam, rond van vorm
- Twee korte uitsteeksels bij neusgaten
- Vorstel van kleur, gemiddeld
- Lengte tot circa 70 cm
- Inheemse, zeer zeldzame soort

Europese meerval (*Silurus glanis*)

Kenmerken

- 6 bekladraads (2 lange en 4 korte)
- Lange anaalvijn
- 1 kleine rugvijn
- Langgerekt lichaam, rond van vorm, met brede afgeplatte kop
- Donker van kleur met vaak gemarmelde flanken
- Lengte tot circa 250 cm
- Inheemse soort, met name van grotere wateren

Afrikaanse meerval (*Clarias fariatus*)

Kenmerken

- 8 bekladraads
- Lange anaalvijn
- 1 lange rugvijn
- Langgerekt lichaam, rond van vorm, met sterk afgeplatte kop
- Brin tot donker van kleur, uniform of gemarmeld
- Lengte tot circa 170 cm
- Exoot uit Afrika en Azië, sporadisch waargenomen in Nederland

Samenstelling & vormgeving: Jelger Herder
Foto's: Jelger Herder, WA Djamko & SERC

Bruine dwergmeerval. (Foto: Jelger Herder)

Herkenningkaart meervallen en kwabaal

4 De verschillen tussen de zwarte en bruine dwergmeerval zijn subtiel. Het meest betrouwbare veldkenmerk is de 'zwart-wit radiatie' in de staart- en anaalvijn bij de zwarte dwergmeerval: lichte vinstrepen met daartussen zwart vinveefel – die ontbreekt bij de bruine dwergmeerval. Hieronder worden aanvullende kenmerken gegeven die vaak voorkomen en die determinatie kunnen ondersteunen, maar niet altijd aanwezig zijn.

Zwarte dwergmeerval (*Ameiurus melas*)

Kenmerken

- 8 bekladraads
- Vetvijn aanwezig
- Anaal- en staartvijn met zwart-wit radiatie, basis anaalvijn vaak lichtgekleurd
- Algeronde, nauwelijks gevorkte, staartvijn
- 1e vinstreep borstvin sterk getand
- 1 korte, relatief hoge, rugvijn
- Langgerekt lichaam, vooraan rond van vorm, naar achter toe zijdelings afgeplat
- Flanken uniform van kleur
- Kieuwboogaanhengsels: 16-20
- Lengte tot circa 20 cm
- Exoot uit Noord-Amerika

Bruine dwergmeerval (*Ameiurus nebulosus*)

Kenmerken

- 8 bekladraads
- Vetvijn aanwezig
- Anaal- en staartvijn nauwelijks contrast
- Algeronde, nauwelijks gevorkte, staartvijn
- 1e vinstreep borstvin sterk getand
- 1 korte, relatief hoge, rugvijn
- Langgerekt lichaam, vooraan rond van vorm, naar achter toe zijdelings afgeplat
- Flanken vaak gemarmeld (vooral bij dieren groter dan 12 cm)
- Kieuwboogaanhengsels: 11-15
- Lengte tot circa 20 cm
- Exoot uit Noord-Amerika

Kanaalmeerval (*Ictalurus punctatus*)

Kenmerken

- 8 bekladraads
- Vetvijn aanwezig
- Diep gevorkte staartvijn
- 1 korte, relatief hoge, rugvijn
- Langgerekt lichaam, vooraan rond van vorm, naar achter toe zijdelings afgeplat
- Rugflanken olijfgroen tot zwart, buik licht, met meestal donkere verspreide stippen
- Lengte tot circa 130 cm
- Exoot uit Noord-Amerika, sporadisch waargenomen in Nederland

Waarnemingen

Geef waarnemingen door via waarneming.nl, telmee.nl, mijnvismaat.nl of vangstenregistratie.nl. Deze gegevens zijn van groot belang voor inzicht in de verspreiding en trends van verschillende vissoorten.

Veldgidsen

De volgende RAVON veldgidsen zijn verkrijgbaar via ravon.nl/webshop:

- Herkenning zoetwaterdieren
- Waarnemen van zoetwatervissen

Deze herkenningkaart is mede mogelijk gemaakt door het Team Invasieve Exoten van de NVWA en het NEM Meetprogramma Zoetwatervissen.

RAVON Toernooiveld 1 6525 ED Nijmegen ravon.nl

De herkenningkaart wordt is met dit nummer van Schubben & Slijm meegestuurd. Daarnaast zal deze tijdens lezingen-dagen verkrijgbaar zijn bij onze stand. De herkenningkaart is ook te downloaden via www.ravon.nl/Herkenning.